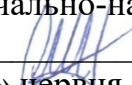

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Українсько-угорський навчально-науковий інститут
Кафедра історії Угорщини та європейської інтеграції**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор Українсько-угорського
навчально-наукового інституту
 /Шпеник О.О./
«29» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Реформація та Контрреформація в Європі у ранньомодерну добу»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01–Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014–Середня освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація) <i>(за наявності)</i>	014.03–Середня освіта. Історія
Освітня програма	«Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)»
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Угорська/українська

Ужгород – 2023

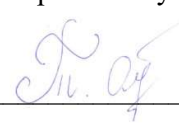
Робоча програма навчальної дисципліни «*Реформація та Контрреформація в Європі у ранньомодерну добу*» для здобувачів вищої освіти галузі знань *01 – Освіта/Педагогіка* спеціальності *014 – Середня освіта* предметної спеціальності або спеціалізації (за наявності) *014.03–Середня освіта. Історія* освітньої програми «*Історія (мова навчання фахових дисциплін – угорська)*»

Розробник: **Ферков Оксана Василівна**, к.і.н., доцент, доцент кафедри історії Угорщини та європейської інтеграції

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри Історії Угорщини та європейської інтеграції протокол № 11 від «13» червня 2023 р.

Завідувач кафедри доц. Зубанич Л. Л.

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту протокол № 2 від «27» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії доц. Талабірчук О. Ю.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента –	5	
	Лекції:	
	28	
	Практичні (семінарські):	
	12	
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	50	

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни *«Реформація та Контрреформація в Європі у ранньомодерну добу»* є висвітлення причин, передумов, ходу та наслідків Реформації та Контрреформації в країнах Європи у період першої половини XVI – XVII ст.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі гуманітарних знань в процесі навчання;

Загальні компетентності:

ЗК.1. Вправність мислення. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність робити смислові узагальнення та висновки, виявляти в інформаційних даних і концептах хибні та вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до опанування нових знань і стратегій/способів мислення. Здатність раціонально організувати власну діяльність та ефективно використовувати час.

ЗК.4. Мовно-текстологічна здатність. Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смислову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї. Порівняння змісту різних текстів, пошук та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту. Здатність використовувати (усно і письмово) державну мову в усіх сферах суспільного життя, читати фахову літературу іноземною.

ЗК.6. Навички публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.

ЗК.8. Відкритість, здатність сприймати та враховувати зауваги, оптимізувати власну позицію в процесі обговорення, налаштованість на діалог, залучення у власні міркування висловлених слухних ідей.

ЗК.9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК.10. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність виявляти та опрацьовувати історичні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти та узагальнювати цю інформацію

ФК - 2 Здатність критичного усвідомлення зв'язків між теперішніми подіями та минулими процесами.

ФК - 4 Здатність брати участь у дискусії з певної наукової проблеми, у різних формах наукової комунікації.

ФК - 5 Здатність усвідомлення різноманітності історіографічних поглядів у різні періоди і контексти; поважати різні точки зору, які походять з інших національних і культурних спільнот.

ФК – 12 Знання місцевої історії, національної, європейської та світової історії у порівняльній перспективі.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни *«Реформація та Контрреформація в Європі у ранньомодерну добу»* є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП	Історія та культура Західноєвропейського Середньовіччя
Шифр НД за ОП	Історія та культура країн ЦСЄ в добу Середньовіччя
Шифр НД за ОП	Вступ до спеціальності

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Середня освіта (історія)», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосування знань з предмету Реформація та Контрреформація в Європі на практиці, зокрема при розробці конспектів уроків, при проведенні позаурочної та позакласної роботи	ПРН.2.
Вміти організувати та оцінювати дискусію з певного масиву навчального матеріалу з історії Реформація та Контрреформація в Європі.	ПРН.3.
Аналізувати наукові історичні праці, їх фактологічну та методологічну складові.	ПРН.4.
Вміння використовувати спеціальні історичні дисципліни при характеристиці історичних фактів з курсу Реформація та Контрреформація в Європі.	ПРН 7
Визначити значення політичних, економічних, культурних, духовних чинників в процесах Реформації та Контрреформації в Європі в цілому та окремих регіонах	ПРН 8
Відтворити основний зміст окремих питань (проблем) історії Реформація та Контрреформація в Європі.	ПРН 10
Здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі: аргументувати актуальність теми обраного наукового проекту (дипломної роботи), встановлювати її зв'язок з пріоритетними напрямками розвитку сучасної науки в Україні; критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та новизну отриманих результатів; чітко пояснювати мету, задачу, об'єкт, предмет та методи дослідження; узагальнювати результати дослідницької (дипломної) роботи та рекомендувати шляхи їх використання; робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи; порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії.	ПРН 11
Ідентифікувати визначні історичні постаті в контексті історії Реформація та Контрреформація в Європі	ПРН 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Реформація та Контрреформація в Європі у ранньомодерну добу»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Вміти застосувати знань з предмету Реформація та Контрреформація в Європі на практиці, зокрема при розробці конспектів уроків, при проведенні позаурочної та позакласної роботи	ПРН.2.
Вміти організувати та оцінювати дискусію з певного масиву навчального матеріалу з історії Реформація та Контрреформація в Європі.	ПРН.3.
Вміти аналізувати наукові історичні праці, їх фактологічну та методологічну складові..	ПРН.4.
Уміти застосовувати методи спеціальних історичних дисциплін при	ПРН 7

характеристиці історичних фактів з курсу Реформація та Контрреформація в Європі.	
Вміти визначити значення політичних, економічних, культурних, духовних чинників в процесах Реформації та Контрреформації в Європі в цілому та окремих регіонах	ПРН 8
Знати основний зміст окремих питань (проблем) історії Реформація та Контрреформація в Європі.	ПРН 10
Володіти здатністю оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі: аргументувати актуальність теми обраного наукового проекту, встановлювати її зв'язок з пріоритетними напрямками розвитку сучасної науки в Україні; критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та новизну отриманих результатів; чітко пояснювати мету, задачі, об'єкт, предмет та методи дослідження; узагальнювати результати дослідницької (дипломної) роботи та рекомендувати шляхи їх використання; робити висновки про результати діяльності осіб, спільнот та структур у конкретні історичні епохи; порівнювати здобутки наукових шкіл при вирішенні актуальних проблем історії.	ПРН 11
Вміти ідентифікувати визначні історичні постаті в контексті історії Реформація та Контрреформація в Європі	ПРН 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: поточний, модульний (проміжний), підсумковий (семестровий) контроль

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Поточний контроль рівня засвоєння навчального матеріалу дисципліни оцінюється за п'ятибальною шкалою. У кінці семестру виводиться середнє арифметичне усіх одержаних оцінок за відповіді та модуль. Одержаний результат переводиться у бали.

Якщо студент жодного разу не відповідав на семінарських заняттях, матиме за відповідний поточний контроль 0 балів.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою допуску до підсумкової форми контролю – іспиту.

Форма модульного контролю: Модульний контроль (МК) проводиться два рази за семестр, відповідно до графіка навчального процесу.

Контрольні заходи модульного контролю з навчальної дисципліни проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. Вид контрольного заходу та методика урахування

складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачам і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль з предмету.

Форма підсумкового семестрового контролю: студенти, які за результатами модульних контролів здобули з навчальної дисципліни не менше від встановленої мінімальної кількості балів, атестуються із виставленням їм державної семестрової оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») відповідно до шкали переведення. Студенти, які атестовані з оцінкою «незадовільно» зобов'язані скласти семестрові екзамени. Семестрові екзамени можуть також складати студенти, які бажають покращити оцінку, отриману за результатами модульних контролів. Оцінювання знань на екзаменах здійснюється у 100-бальній шкалі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	5	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Презентація	1	10	-	-
Реферат	-	-	-	-
Есе	-	-	1	10

...				
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Оцінка відмінно (А) виставляється, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (В) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (С) виставляється студенту, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли студент розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається помилок, за рахунок недостатнього розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (Е) виставляється, коли студент неповністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань студент припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у студента.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється студенту, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило такий студент виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється студенту, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий студент не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні. За результатами контролю знань студентів, дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре», та «задовільно». Студент має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

РЕФОРМАЦІЯ ТА КОНТРЕФОРМАЦІЯ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

Тема 1. Вступ до курсу.

Предмет і завдання курсу. Його місце в системі фахової підготовки істориків.

Характеристика основних джерел для вивчення (дослідження) історії Реформації та Контрреформації в Європі в цілому та Україні зокрема. Сучасний стан вивчення історії Реформації та Контрреформації в Європі в історіографії. Реформація, Контрреформація, Католицька Реформа та релігійно-культурне відродження в Україні: новітня історіографія проблеми. Понятійний апарат. Періодизація історії Реформації та Контрреформації. Основна література.

Тема 2. Католицька церква на початку XVI ст. та гуманістична критика католицизму. Початок Реформації.

Становище Католицької Церкви на межі Середньовіччя та раннього нового часу. Вплив Пап на світську владу. Криза церковного життя та загальної моральності духівництва/ чернецтва. Криза авторитету Церкви. Назрівання соціальних конфліктів у країнах Західної Європи та зв'язок їх з зловживаннями Церкви.

Інтелектуальні витoki Реформації. Гуманісти у критиці Церкви: Себастьян Брант, Ульріх фон Гуттен, Еразм Роттердамський, Е. Роттердамський – засновник «християнського гуманізму».

Причини, передумови і початок Реформації. Мартин Лютер – життя та діяльність. Погляди М.Лютера на Церкву та духовність. 95 пунктів Лютера. Характеристика основних праць М.Лютера. М.Лютер та Е.Роттердамський. Соціальні аспекти поглядів М.Лютера. Вчення Мартіна Лютера та його соціальна суть.

Лютер і Меланхтон. Розкол реформаційного руху. Реформація та соціальні рухи в Німеччині. Народна Реформація. Велика селянська війна: причини, початок, етапи, наслідки. Томас Мюнцер – ідеолог німецької народної Реформації.

Тема 3. Реформація в Швейцарії. Кальвінізм.

Поширення ідей Лютера на території Швейцарії. Цвінглі. Церковні реформи в Цюріху. Протистояння між прихильниками і противниками нової ідеології. Розкол суспільства. Релігійні війни в Швейцарії і смерть Цвінглі. Генріх Буллінгер та продовження справи Цвінглі. Жан Кальвін: основні віхи життя та діяльності. Світоглядні та богословські ідеї Кальвіна. Кальвінська Реформація в Женеві. Кальвінізм – як міжнародний фактор.

Тема 4. Поширення Реформації в країнах Західної Європи.

Королівська Реформація в Англії та країнах Північної Європи. Реформація в країнах Скандинавії. Поширення вчення Лютера. Релігійна політика короля Крістіана II. Лютеранство в Швеції. Реформи Густава Вази.

Королівська реформація в Англії. Передумови та причини реформації в Англії. Генріха VIII і Рим. Акт про супрематію 1534 р. Секуляризація 1536–39 рр Томас Мор. Томас Кранмер.

Смерть Едуарда VI, і тимчасова реставрація католицизму. Правління Марії Тюдор (1553–1558 рр.) – час Контрреформації в Англії.

Релігійна політика Єлизавети (1558–1603 рр.) і англіканський символ віри. «39 статей» – остаточне оформлення віровчення англіканської церкви.

Пуритани і пуританізм. Напрямки англійського пуританства: *пресвітеріанський* (Велика буржуазія і дворянство) і *індепендентський* (Дрібна буржуазія, джентрі і селянство).

Реформація в Шотландії та Ірландії.

Специфіки Реформації в Нідерландах: знизу та зверху. Повстання 1572 р. Вільгельм I Оранський. 1578 р. – акт про віротерпимість. Поділ країни на Північні та Південні Нідерланди.

Герман Вольф (Herman Wolf, 1510 – після 1578 р.). “Deswerltzspigel” (“Зерцало мира”).

Реформація у Франції. Гугенотські війни.

Реформація в Італії, Іспанії, Португалії. Релігійні війни доби Реформації–Контрреформації в країнах Західної Європи.

Тема 5. Тридентський собор та початки Контрреформації.

Причини та мета скликання собору. Етапи скликання собору: за папи Павла III (1545-1547), за папи Юлія III (1551-1552) і за папи Пія IV (1562-1563).

Роль єзуїтів у роботі собору. Аугсбурзький мирний договір (1555) в Німеччині між двома сторонами – католицькою і протестантською. Запровадження інквізиції за допомогою домініканців. Папський «Індекс» (1559) – піддавав забороні єретичні книги. Результати Тридентського собору. «Тридентське сповідання» 1564 р.

МОДУЛЬ 2.

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМАЦІЇ ТА КОНТРРЕФОРМАЦІЇ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Тема 1. Передумови, причини та особливості поширення реформаційних вчень в країнах Центрально-Східної Європи. (Угорщина, Річ Посполита, Московія).

Суспільно-політичні та ідейно-духовні передумови поширення та утвердження ідей М. Лютера в Угорщині. Перші протестантські проповідники і реакція влади на їх діяльність. Рішення Державних зборів угорських станів проти протестантів. Течії протестантизму. Релігійна конверсія вищих станів угорського суспільства. Формування протестантських громад. Початки кльвіністської конфесіоналізації в Угорщині. Релігійні аспекти антиаугсбурзьких рухів угорської шляхти у XVII ст. Тимчасове релігійне примирення після Віденського миру 1606 р. Релігійна політика трансільванських князів.

Політичне підґрунтя сприйняття реформаційних ідей польсько-литовським суспільством. Шляхетський характер Реформації. Шляхи проникнення ідей Лютера на терени Польщі та Литви. Нормативні акти про заборону поширення творів Лютера та інших ідейних натхненників Реформації. Сигізмунд II Август і протестантизм. Діячі протестантизму. Миколай Радзивілл Рудий – покровитель кальвінізму. Симон Будний. Василь Тяпинський. Течії протестантизму в Річчі Посполитій. «Плебейські» Церкви. Соціани. Чеські брати. Діяльність Яна Амоса Коменського в Лешні.

Протестантизм в Московській державі. Шляхи проникнення і територія поширення Реформаційних ідей. Раціоналістичні ересі. М. Башкін, Ф. Косой. Релігійна толерантність А. Курбського. Вплив Реформації на релігійне життя південно-слов'янських народів.

Тема 2. Проникнення реформаційних ідей на українські землі та їх вплив на духовне життя.

Передумови проникнення Реформації на українських теренах. Єретичні течії XV ст. Ф. Косой. Течії протестантизму в Україні у другій половині XVII ст. Протестантизм у середовищі магнатів і шляхти. Кальвінізм в Україні. Берестечко – центр кальвінізму на Волині. Кальвіністські громади. Літературні пам'ятки української Реформації. «Катехізіс» Симона Будного (Несвіж, 1562) «Крехівський Апостол». Вплив кальвінізму на православне середовище України.

Радикальний протестантизм: антитринітарії. Соціальний склад унітаризму. Чаплич-Шпанівські - фундаторами громад соцініан у Киселині. Берестечку, Галичанах, Милостові, Шпанові. Степан Немирич. Черняхівський збір. Вплив протестантизму на культуру і гуманістичну освіту. Протестантські і католицькі школи. Замойська академія.

Тема 3. Специфіка Контрреформації в країнах Центрально-Східної Європи. Унійний процес.

Контрреформація чи католицьке відродження / оновлення? Дискусії навколо понять. Значення рішень Тридентського собору. «Тридентське сповідання» 1564 р. Форми і методи контрреформації в країнах Центрально-Східної Європи. Діяльність Товариства Ісуса. Місійні та освітні осередки єзуїтів. Результати місійної діяльності католицьких релігійних орденів. Причини їх невдач. Гуменянсько-унгварський єзуїтський колегіум: від заснування до ліквідації ордену. Католицько-православна унія – як форма Контрреформації? Спроби запровадження

унії на володіннях Другетів Гуменянських у 1615 р. Ужгородська унія 1646 р.: передумови, наслідки. Джерела, що підтверджують укладення Ужгородської унії. Релігійна політика трансільванських князів стосовно православних і перешкодження унії. Форми, методи та етапи Контрреформації на українських теренах Речі Посполитої.

Тема 4. Католицька конфесіоналізація та її особливості в країнах Європи (Річ Посполита, Угорщина, Франція, Італія тощо)

Поняття «Конфесіоналізація» та його тлумачення в сучасній історіографії. Хронологія конфесіоналізації. Лютеранська конфесіоналізація. Кальвіністська конфесіоналізація. Католицька конфесіоналізація. Специфіка процесу конфесіоналізації в країнах Західної та Центрально-Східної Європи. Конфесіоналізація та суспільно-політичні процеси.

Тема 5. Вплив Реформації та Контрреформації на розвиток культури, освіти та науки

Гуманізм. Гуманізм в літературі, освіті, мистецтві. Трансформація світогляду в період Реформації–Контрреформації. Полеміки. Зміна уявлень про мистецтво (особливо зображальне) в ідеології протестантизму. Іконоборство і мистецтво. Бароко як культурний вираз Реформації. Протестантські школи: специфіка їх діяльності. Освіта та виховання в єзуїтських колегіумах. Полемічна література доби Реформації–Контрреформації. Видатні діячі. Розвиток наукових знань.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
-й семестр						
Модуль 1. Реформація та Контрреформація в країнах Західної Європи						
Тема 1. Вступ до курсу. Джерела та історіографія. Понятійний апарат. Періодизація	2					5
Тема 2. Католицька церква на початку XVI ст. та гуманістична критика католицизму. Початок Реформації. Вчення Мартіна Лютера та його соціальна суть	2	2				5
Тема 3. Реформація в Швейцарії. Кальвінізм.	2					5
Тема 4. Поширення Реформації в країнах Західної Європи.	4	2				5
Тема 5. Тридентський собор та початки Контрреформації.	2	2				5
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	14	6				25
Модуль 2. Особливості Реформації та Контрреформації в країнах Центрально-Східної Європи						
Тема 1. Передумови, причини та особливості поширення реформаційних вчень в країнах Центрально-Східної Європи. (Угорщина, Річ Посполита, Московія)	4					5
Тема 2. Проникнення реформаційних ідей на українські землі та їх вплив на духовне життя.	2					5
Тема 3. Специфіка Контрреформації в країнах	2					5

Центрально-Східної Європи. Унійний процес.					
Тема4. Католицька конфесіоналізації та її особливості в країнах Європи (Річ Посполита, Угорщина, Франція, Італія тощо)		4			5
Тема 5. Вплив Реформації та Контрреформації на розвиток культури, освіти та науки		2			5
Модульна контрольна робота					
Разом за модуль		14			25
Разом за семестр		28			50

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Напрямки протестантизму. (лютеранство, кальвінізм, антитринітаризм, «чеські братства»)	2	
2	Реформація у Франції: гугенотські війни	2	
3	Товариство Ісуса та його і роль в процесі католицького відродження	2	
4	Реформація та протестантизм на українських землях Речі Посполитої. Протестантизм і православ'я.	2	
5	Унійний процес як варіант Контрреформації на території підгабсбурзької Угорщини	2	
6	Вплив Реформації та Контрреформації на розвиток культури, освіти та науки	2	
Разом		12	

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Напрямки протестантизму. (лютеранство, кальвінізм, антитринітаризм, «чеські братства»)	2	
2	Реформація у Франції: гугенотські війни	2	
3	Товариство Ісуса та його і роль в процесі католицького відродження	2	
4	Реформація та протестантизм на українських землях Речі Посполитої. Протестантизм і православ'я.	2	
5	Унійний процес як варіант Контрреформації на території підгабсбурзької Угорщини	2	
6	Вплив Реформації та Контрреформації на розвиток культури, освіти та науки	2	
Разом		12	

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	Заочна
1	Стан дослідження проблеми Реформації та Контрреформації в історичній науці	5	
2	Церква та релігійні вірування населення Європи напередодні Реформації	5	
3	Реформація і міжнародні відносини у Центрально-Східній Європі (перша половина XVI ст.)	5	
4	Представники швейцарської Реформації	5	
...5	Інквізиція як зброя Контрреформації	5	
6	Товариство Ісуса: міфи та реальність	5	
7	Реформація і гендер: від апології патріархату до феміністичної теології	5	
8	Місце протестантів у духовному житті України від ранньої модерної доби до нині	5	
9	Роль католицьких релігійних орденів в процесі католицького відродження (єзуїти, францисканці, пауліни).	5	
10	Протестантська та католицька конфесіоналізація в країнах Європи	5	
	Разом	50	

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Вивчення курсу потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення: проектор для перегляду презентацій у форматі MS PowerPoint, використання комп'ютерів, історичних та контурних карт, унаочнень.

У разі дистанційного навчання – інтернет (ZOOM, MOODLE).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. К. : Либідь, 1994. 312 с.
2. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. Львів, 1925 (репринт: Київ, 1992).
3. Історія країн Західної Європи та Північної Америки Нового часу (кінець XV – початок XIX ст): навч. посіб. / З. А. Баран, С. П. Качараба, Р. Б. Сіромський, Б. П. Чума ; за ред. З. А. Баран. К., 2015.
4. Історія країн Західної Європи та Північної Америки нового часу: практикум для студентів історичного факультету. Львів, 2002.
5. Любашенко В. Історія протестантизму в Україні. Курс лекцій. Київ, 1996. https://risu.ua/istoriya-protellantizmu-v-ukrajini-kurs-lekciy_n83012
6. Любашенко В. Реформація і протестантизм: український контекст: зб. Наук. Ст. К.: Саміт-Книга, 2017.
7. Ульяновський В. Історія церкви та релігійної думки в Україні. Кн. 2. К.: Освіта, 1994. 528 с.

Допоміжна література

1. Burke, Peter: Az olasz reneszánsz. Budapest, 1999
2. Chadwick, Owen: A reformáció. Budapest, 2003
3. Gárdonyi Máté: Bevezetés a Katolikus Egyház történetébe. Budapest, 2007

4. Heussi, Karl: Az egyháztörténet kézikönyve. Budapest, 2000
5. Jedin, Hubert: A zsinatok története. Budapest, 1998
6. Kasper, Walter: Luther Márton. Az ökumené jegyében. Budapest, 2016
7. MacCulloch, Diarmaid: A reformációtörténete. Budapest, 2011
8. Molnár Antal: Katolikus missziók a hódolt Magyarországon I. (1572–1647). Budapest, 2002
9. Neuner, Peter: Luther Márton reformációja.
10. Katolikus helyzetfelismerés a zökumenikus párbeszéd szempontjából. Budapest, 2017
11. Tusor Péter: A barokk pápaság (1600–1700). Gondolat Kiadó, Budapest, 2004
12. Zemon Davis, Natalie: Társadalom é skultúra a kora újkori Franciaországban. Budapest, 2001
13. Péter Katalin. Reformáció: kényszervagyválasztás? Budapest, 2004-
14. Гудзяк Б. Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії. Львів, 2000.
15. Дідик С. С. Особливості реформації в Україні (друга половина XVI ст. – перша половина XVII ст.) // Реформація і трансформація суспільства: досвід минулого і виклики сучасності: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 8-9 грудня 2017 р.). Львів, 2017. С. 70-72.
16. Єкельчик С. Історія України. Становлення сучасної нації. К. :Ера, 2010. 335 с.
17. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI – XVIII ст. Київ, 1996.
18. Литвинов В. Д. Ідеї раннього Просвітництва у філософській думці України. Київ : Наукова думка, 1984. 149с.
19. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. Ідеї гуманізму епохи Відродження в українській філософії XV- початку XVII століття. К. : Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2000. 472 с.
20. Любашенко В. Галич в церквоно-унійних планах Владислава Ягайла і митрополита Кипріяна // Actes Testantibus. Ювілейний збірник на пошану Леонтія Войтовича / Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Збірник наукових праць. Львів, 2011. Вип. 20. С.434-453.
21. Любашенко В. Чеський реформаційний рух і православ'я: сторінка з історії Київської митрополії // Проблеми слов'язнавства. Львів, 2012. Вип. 61. С.23-31.
22. Мицик Ю. Київський патріархат у проектах Петра Могили // УІЖ. 2007. №1. С.61-69.
23. Нічик В.М., Литвинов В.Д. Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні. Київ, 1990.
24. Ферков О. Ліквідація ордену єзуїтів (Товариство Ісуса) та її наслідки для ужгородського єзуїтського колегіуму. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія :історія. №1 (46) (2022). С.108-118.
25. Ферков О. Роль шляхти Північно–Східної Угорщини в утвердженні протестантизму. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія. №139 (4). 2018. С.72-76.
26. Ферков Оксана. Гуменянсько-ужгородський єзуїтський колегіум: від заснування до ліквідації Товариства Ісуса (1613–1773). Natio erudita: Školstvo v konfesionalnom prostredí na Slovensku v minulosti. Orientalia et Occidentalia. Vol. 24. Kosice: Dobrá kniha, 2019. С. 121-139. Колективна монографія.
27. Ферков Оксана. Місіонерська діяльність ордену єзуїтів (Товариство Ісуса) у володіннях окатоличених аристократів Північно-Східної Угорщини у XVII ст. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Історія. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», № 1 (40) (2019) С.173-185.
28. Ферков Оксана. Угорська шляхта північно-східних комітатів на роздоріжжі релігійної конверсії ранньомодерної доби). Угорсько-українське пограниччя: етнополітичні, мовні та релігійні критерії самоідентифікації населення: монографія / [від. ред. І. Патер; упоряд.: О. Муравський, М. Романюк]; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2020. С. 80-90.

29. Ферков Оксана. Шляхетський рід Другетів та поширення протестантизму в комітатах Північно-Східної Угорщини. Наукові записки Ужгородського університету. Серія: Історично-релігійні студії. Випуск 7. Ужгород, 2021. С.11-36.
30. Харишин М.В. Українська церква між двома уніями (1569 – 1596 рр.). К. :Гера, 1996. 528 с.
31. Шевченко І. Україна між Сходом і Заходом. К. :Спадщина, 2001. 351 с.
32. Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV досередини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). Київ, 1993.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

https://www.deutschestextarchiv.de/book/show/ranke_reformation01_1839

https://www.deutschestextarchiv.de/book/show/ranke_reformation02_1839

https://www.deutschestextarchiv.de/book/show/ranke_reformation03_1840

https://www.deutschestextarchiv.de/book/show/ranke_reformation04_1843

https://www.deutschestextarchiv.de/book/show/ranke_reformation05_1843

<https://risu.ua/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)